

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

Informaatiotutkimuksen edustajana monitieteisissä terveystutkimushankkeissa

FT Heidi Enwald
Informaatiotutkimus
Humanistinen tiedekunta
Oulun yliopisto
Heidi.enwald@oulu.fi

Oma taustani

- Biokemia, Informaatiotutkimus
- Terveys tuntui luontevalta kontekstilta luonnontieteellisen taustani takia
- Health information mastering (HIM) Oulu & Åbo – tutkimusryhmän yhteistyö alkoi Akatemian rahoituksella 2008, jolloin aloitin väitöskirjani teon
- Aloimme viritellä yhteistyötä lääketieteen tutkijoiden kanssa
- Väittelin joulukuussa 2013

Mukana monitieteisissä tutkimushankkeissa

- PreDiabEx
- MOPO
- PrevMetSyn
- GASEL

Hankkeissa Informaatiotutkimuksen tutkijoiden lisäksi

Tutkijoita...

- Lääketieteeltä – liikuntatiede, ravitsemustiede, sisätaudit (kliininen lääketiede), fysiologia
- Lääketieteen tekniikalta
- Tietotekniikalta ja tietojenkäsittelytieteestä
- Kulttuuriantropologiasta
- Psykologian alalta
- Kasvatustieteestä

Lisäksi kaupungin nuortenpalveluohjaaja, yritysten edustajia, kansainvälisiä yhteistyökumppaneita ym.

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

PreDiabEx

- Tyypin 2 diabeteksen ennaltaehkäisyyn tähtäävä interventiotutkimus
- Interventioryhmä sai ohjattua liikuntaa ja sen vaikutusta tutkittiin
- Aineiston keruu: kysely, fysiologiset mittaukset

Oma osuuteni

- Ennen intervention alkua ja sen jälkeen Informaatiotutkimuksen toteuttama kysely
- Myös muu aineisto käytössäni

MOPO

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

- Nuorten miesten hyvinvointia edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä hanke
- Kerättiin laaja aineisto (kyselyjä, fysiologisia mittauksia) usean vuoden aikana Oulun alueen kutsunnoissa
- Toteutettiin pelillistetty ICT-hyvinvointipalvelu ja testattiin interventiotutkimuksella
- <http://www.tuunaamopo.fi/sivu/fi/>

Oma osuuteni

- Mukana suunnittelemassa hanketta, interventiotutkimusta ja ICT-hyvinvointipalvelua
- Informaatiotutkimuksen toimesta suunnittelimme hyvinvointipalveluun terveystiedon räätälöintiä ja tuotimme jopa sisältöä
- Kyselyssä mukana kysymyksiämme
- Osallistuimme myös aineiston keruuseen kutsunnoissa

PrevMetSyn

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

- Metabolisen oireyhtymän ehkäisy elämäntapaohjauksen avulla
- Toteutettiin ICT-hyvinvointipalvelu, jota testattiin interventiotutkimuksella
- Myös ryhmäohjausta
- Aineistoa kyselyllä, fysiologisilla mittauksilla ja lisäksi tietoa palvelun käytöstä
- <http://prevmetsyn.oulu.fi/>

Oma osuuteni

- Mukana suunnittelemassa hanketta, hyvinvointipalvelua ja interventiota
- Informaatiotutkimuksen kollegoiden kanssa suunnittelimme mittarin terveystiedon lukutaidon mittaamiseen
- Kysely ennen ja jälkeen intervention
- Myös muu aineisto mahdollisesti käytössäni myöhemmin

GASEL

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

- Ikääntyneiden terveyden edistämishanke
- Olemme kartoittaneet ikääntyneisiin liittyviä taustatekijöitä
- Aineiston keruu: laaja kysely
- Testattu yhteistyökumppanien hyvinvointia edistäviä sovelluksia
- Suunnitellaan räätälöintiä hyödyntävä ICT-hyvinvointipalvelukonsepti
- <http://www oulu.fi/gasel/>

Oma osuuteni

- Suunnittelemassa hanketta, suorittamassa taustakartoitusta ja ICT-hyvinvointipalvelukonseptia
- Keräämässä aineistoa – kyselyssä kysymyksiäni
- Testaamassa yhteistyökumppanien pelisovelluksia

Kuvaaja: Jasmin Härkönen

Yhteenvedona

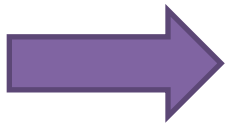
- Suunnittelemassa hankkeita, hakemassa rahoitusta, keräämässä aineistoa (kyselyt, kutsunnat), suunnittelemassa ja toteuttamassa ICT-hyvinvointipalveluja ja interventiotutkimuksia
- Räätelöinnistä ja terveystietoisuudesta vastaavana tahona ja tuottamassa sisältöjä
- Julkaisemassa, esittelemässä tuloksia kotimaisilla ja kansainvälisillä tieteellisillä areenoilla, popularisoimassa tuloksia
- Tutkijavaihdossa

Matkan varrella olen oppinut paljon muun muassa...

- Terveysviestinnästä, sisällöntuotosta ja pelillistämisestä
- Interventiotutkimusten toteuttamisesta ja laajojen hankkeiden toimintadynamiikasta
- Toki myös yleisesti tieteellisestä kirjoittamisesta, julkaisutoiminnasta, verkostoitumisesta ym.

Etunani informaatiotutkimuksen edustajana

- Ymmärrys terveystiedon räätälöinnistä ja terveysviestinnästä – asioista joiden tärkeys ymmärretty laajemmin
- Ymmärrys ihmisten informaatiokäyttäytymisestä
- Käyttäjälähtöinen näkökulma – erilaisen näkökulman tarjoaminen
- Aktiivinen osallistuminen hankkeisiin
- Aktiivinen julkaisutoiminta

Jatkuvuus!

Luonnontieteellisestä taustastani hyötyä

- Eri aloilla omat kielensä
  - Erilaisten alojen ymmärtäminen
- > Monitieteinen tausta on auttanut pääsemään helpommin sisälle siihen, mistä eri alojen ihmiset puhuvat ja mitkä ovat heidän tavoitteitaan hankkeessa
- > Yhteistyö päässyt paremmin vauhtiin
- > Lisäksi biokemistinä lääketieteellisen tdk puolella työskennelleenä tutkimusryhmän osana toimiminen oli tuttua

Mikä informaattikko? Kirjasto- ja tietopalveluammattilainen?

” **Informaatiotutkimus** on viestintätieteisiin kuuluva ihmistiede, joka tutkii tiedon ja muun kulttuurisen sisällön tuotantoa, organisointia, hankintaa, välittymistä, käyttöä ja vaikuttavuutta erilaisissa ympäristöissä.” – Informaatiotutkimus, Oulun yliopisto

”**Informaatiotutkimus** on monitieteinen ala, joka tarkastelee ihmisen tapaa tuottaa, organisoida ja käyttää tietoa.” - Wikipedia

Terveyden tutkimus

- Tarvitsee monenlaisia näkökulmia ja lähestymistapoja
- Esim. ICT-palveluja suunnitellessa voi käyttäjänäkökulma jäädä jalkoihin
- Informaatiotutkimus on ihmistiede, lähestymistavat yleensä käyttäjänäkökulmasta
- Monesti voi liittyä terveystiedon välittämistä tai käyttöä

Mukaan tutkimushankkeisiin

- Oman osaamisensa tunnistaminen
- Itsensä ja osaamisensa markkinointi
- Mukaan jo hankkeiden suunnitteluvaiheessa ja rahoitusta haettaessa – monet rahoittajat arvostavat monitieteisyyttä tutkimushankkeissa

Tutkijana mukana tutkimusryhmässä

- Tutkimushankkeissa toteutettaviin kyselyihin omia kysymyksiä mukaan
- Omien vahvuuksienne mukaan ”oma lokero”
- Olkaa mukana myös koko hankkeen toteutuksessa (kokoukset, kommentointi)
- Mukana toteuttamassa systemaattisia katsauksia tai meta-analyyseja
- Käytön ja vaikuttavuuden tutkimus

Kohteena oma organisaatio ja sen asiakkaat

- Tutkijoiden informaatiokäyttämisen ja –käytäntöjen tutkiminen
- Projektiyhteistyön tai vuorovaikutuksen tutkiminen
- Päätöksenteon tutkimus
- Tiedonhallinnan tutkimus
- Tiedontarpeiden tutkiminen
- Bibliometriikka, altmetriikka: julkaisutoiminnan tai näkyvyyden tutkiminen

Kohteena organisaation asiakkaat (esim. opiskelijat)

- Palveluiden käytön tutkimus
- Asiakkaiden asenteiden ja mielipiteiden tutkimus
- Opetustilanteiden tutkiminen, opetuksen kehittäminen
- Informaatiolukutaidon (tai eri lukutaitojen) taso

OULU 2013
B 118

ACTA

UNIVERSITATIS OULUENSIS

B

HUMANIORA

Heidi Enwald

TAILORING HEALTH COMMUNICATION

*THE PERSPECTIVE OF INFORMATION USERS'
HEALTH INFORMATION BEHAVIOUR IN RELATION
TO THEIR PHYSICAL HEALTH STATUS*

UNIVERSITY OF OULU GRADUATE SCHOOL;
UNIVERSITY OF OULU,
FACULTY OF HUMANITIES,
INFORMATION STUDIES;
OULU DEACONESS INSTITUTE,
DEPARTMENT OF SPORTS AND EXERCISE MEDICINE

KIITOKSET! KYSYMYKSIÄ?

Ota yhteyttä:
Heidi.enwald@oulu.fi